

ראש הכולל - הרב זכריה טובי שליט"א

בדין בדיקת שבעה נקיים

[יור"ד סי' קצו]

ראשי הפרקים:

- א. המקור בגמ' ובשו"ע.
- ב. מח' הראשונים בפסק ההלכה.
- ג. מח' הסמ"ג והתוס'.
- ד. מח' הדגמ"ר והנוב"י בתשובה.
- ה. תמיה על שיטת החת"ס בתשובה.
- ו. מחלוקת הרשב"א והרא"ה.
- ז. שבעה נקיים בדין תבעה להנשא.
- ח. חקירה בדין ספירת שבעה נקיים.
- ט. הסבר מח' הרא"ה והרשב"א.
- י. ביאור שיטת הרשב"א בתבעה להנשא.
- יא. ביאור פסק המחבר בסי' קצ"ב.
- יב. הסבר מח' רב ורבי חנינא.
- יג. מח' האגור והרשב"א.
- יד. מח' הדגמ"ר והנוב"י בתשובה.
- טו. הסבר תשובת החת"ס.
- טז. ביאור מח' התוס' והסמ"ג.
- יז. ספיקו של האג"מ.
- יח. חידושו של המעיל צדקה.
- יט. קושיות הסד"ט על המע"צ.
- כ. ישוב קושיות הסד"ט.
- כא. סיכום להלכה.

א. המקור בגמ' ובשו"ע

השו"ע בהלכות נידה סי' קצ"ו סעיף ד' פוסק: "בכל יום משבעת ימי הספירה צריכה להיות בודקת לכתחילה פעמיים בכל יום, אחת שחרית ואחת סמוך לבין השמשות, ואם לא בדקה בכל השבעה אלא פעם אחת, לא שנא בדקה ביום ראשון של השבעה או ביום השביעי או באחד מהאמצעיים, מאחר שבדקה ביום שקודם השבעה ומצאה טהורה עלו לה. אבל אם לא בדקה בכל השבעה וביום השמיני בדקה ומצאה טהורה, אין לה אלא יום שמיני בלבד ומשלמת עליו. ויש אומרים שצריך שתבדוק ביום ראשון מהשבעה וביום השביעי ואין להקל.

מקור דברי השו"ע הם במשנה נידה (דף ס"ח:): "הזב והזבה שבדקו עצמן ביום ראשון ומצאו טהור וביום השביעי מצאו טהור ושאר ימים שבינתיים לא בדקו, רבי אליעזר אומר: הרי הן בחזקת טהורה, רבי יהושע אומר: אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד, רבי עקיבא אומר: אין להם אלא ז' בלבד", ובגמ' נפסקה הלכה כר' אליעזר דאם בדקו ביום ראשון וביום השביעי ומצאו טהור הרי הן בחזקת טהרה.

ובהמשך הגמ' מעלה שאלה: "הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון ויום שמיני ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו, לרבי אליעזר מהו, תחילתן וסופן בעינן והכא תחילתן איכא סופן ליכא או דילמא תחלתן אע"ג שאין סופן, אמר רב היא תחילתן אע"פ שאין סופן ורבי חנינא אמר תחלתן וסופן בעינן הכא תחילתן איכא סופן ליכא.

ב. מח' הראשונים בפסק ההלכה

ונחלקו הראשונים בפסק ההלכה, האם פוסקים כרב שמפסיק תחילתן או סופן, או כרבי חנינא שצריך גם תחילתן וגם סופן.

הרמב"ם, הרא"ש, הראב"ד, הרמב"ן והרשב"א פוסקים כרב שמפסיק בדיקה בראשון.

הסמ"ג וספר התרומה ורבינו שמחה פוסקים כרבי חנינא שצריך גם ראשון וגם שביעי. והב"י כתב כיוון שיש כאן חשש איסור כרת יש להחמיר כשיטת הסמ"ג להצריך גם ראשון וגם שביעי.

ועפ"ז נבין את פסק השו"ע הנ"ל, דלכתחילה מחמירים בדיקה בכל יום בוקר וערב כשיטת הסמ"ג, אך בדיעבד לפי שיטה א' יש להקל בבדיקה אחת של השבעה נקיים, כשי' הראשונים הנ"ל, אך יש אומרים - שאפי' בדיעבד צריך בדיקת ראשון ושביעי ואין להקל, זוהי שיטת הסמ"ג וספר התרומה לעיל וכיוון שהב"י חושש לאיסור כרת כתב "ואין להקל".

אך לכאורה פסק זה צריך עיון, שהרי הסמ"ג פוסק שגם בראשון ושביעי בדיעבד צריך בדיקת שחרית וערבית, הן בבדיקת ראשון והן בבדיקת שביעי, ואם מקור דברי המחבר הם הסמ"ג מדוע כתב דסגי בבדיקת ראשון ושביעי, משמע שמפסיק בדיקה אחת בכל אחד מן הימים ותו לא?

ג. מח' הסמ"ג והתוס'

ועיי בגר"א (אות ט"ו) ד"ה וי"א שכתב: עיין באר הגולה. וכן דעת התוס' שם ז' ע"ב ד"ה רבי אליעזר, עיי"ש.
אם נעיין בבאר הגולה אות י"ג כתב שמקור השו"ע דיש אומרים הוא הסמ"ג וכ"כ בספר התרומה.

אך הגר"א הוסיף את התוס' בדף ז' ע"ב, מה יש בתוס' שם שאין בדברי הסמ"ג?
אם נעיין בתוס' דף ז' ע"ב ד"ה "רבי אליעזר אומר", כתב: "מכאן משמע אשה שספרה ז' נקיים ובדקה יום ראשון ויום שביעי ומצאה טהורה דחשיב ספירה רק שבדקה עצמה יום שפסקה בו לערב והפסיקה בטהרה. ודווקא יום ז' אבל יום ח' לא ומיהו לכתחילה צריכה לבדוק בכל יום".

הרי שהתוס' הצריך בדיקת ראשון ושביעי בדיעבד וסגי בבדיקה אחת ודלא כהסמ"ג שהצריך בדיקת שחרית וערבית.

וכיוון שהשו"ע פוסק דסגי בבדיקה אחת בא' וז' לכן הגר"א הוסיף את שיטת התוס' דשם מתבאר היטב מקורו של השו"ע, דאין צריך בדיקת שחרית וערבית אלא בבדיקה אחת סגי.

וצריך להבין מה יסוד המחלוקת בין הסמ"ג לשיטת התוס' בזה?

ד. מח' הדגמ"ר והנוב"י בתשובה

הדגול מרבבה על הגליון בשו"ע (אות ו') ד"ה וביום השביעי ואין להקל, כתב זה דעת הסמ"ג, וזה לשון הסמ"ג: "והואיל ולא נתברר הלכה כדברי מי ראוי להחמיר כדברי ר' חנינא שלא יהיה יותר מחמשה ימים בין בדיקה לבדיקה" עכ"ל. וא"כ אפי' לא בדקה ביום ראשון ובדקה באחד הימים האמצעיים וגם ביום השביעי, גם הסמ"ג מודה שעלו לה ובלבד שעל כל פנים ביום שפסקה בדקה כדי שתפסוק בטהרה.

והנה הפת"ש ס"ק ו' כתב, שבספרו בתשובה הנוב"י תניינא חלק יוד"ע סי' קכ"ח כתב שם דדוקא ראשון ושביעי בעינן, אבל אם בדקה ראשון ושלישי לא מהני עיי"ש. וסיים הפת"ש ומזה מוכח דאם לא בדקה בראשון רק באחד מימים האמצעיים ובשביעי לא מהני דלא כמו שכתב בדגול מרבבה".

לפי"ז הדגמ"ר בגליון השו"ע סותר למה שכתב בספרו בתשובת הנוב"י, דדוקא ראשון ושביעי בעינן ולא מועיל שלישי ושביעי. וצריך להבין מדוע חזר בו הנוב"י דדוקא ראשון ושביעי בעינן ומדוע לא סגי בשלישי ובשביעי כפי שכתב כאן בגליון השו"ע?

ה. תמיהה על שיטת החת"ס בתשובה

בפת"ש אות ז' כתב בשם תשובת החת"ס סי' קע"ח: "דבדיעבד שכבר לנתה אצל בעלה יש להקל אך כל זה בבדקה בודאי בא' או בשביעי, אבל אם לא בדקה בהם רק באחד מהאמצעיים יש לחוש אפי' בדיעבד".

ולכאורה דבריו צ"ע, הרי "בלנתה אצל בעלה" פוסק החת"ס להקל כשיטת

הראשונים שבבדיקה אחת סגי, ובכה"ג פסק המחבר לעיל דאפי' באחד מהאמצעיים מועילה הבדיקה, ומדוע מחמיר החת"ס אפי' בלנתה עם בעלה, שלא תועיל בדיקת של אחד מהאמצעיים!?

ו. מחלוקת הרשב"א והרא"ה

הרשב"א בתורת הבית (בית ז' שער ה') הביא את מחלוקת הרז"ה והראב"ד שפסקו כרב, ולשיטת הראב"ד א"צ בדיקה דוקא בתחילתן או בסופן, אלא אפי' באמצע מועילה. והרז"ה חלק עליו וכתב דדוקא בתחילה או בסוף בעינן.

הרשב"א הצדיק את דברי הראב"ד וכתב דאם מועילה בדיקה בסוף כ"ש באמצע. אולם הרא"ה ב"בדק הבית" הקשה על הרשב"א: "ודבריו תמוהים דאכן שבעה נקיים ספורין בעינן, בשלמא כי איכא תחילתן או סופן, איכא למימא דסליק לשבעה ספורין, דכי איכא בתחילתן ז' גרירא בתריה וכי איכא בסופן איכא למימר דז' ספורין דלקמיה גרירא בתריה, אבל ספירה דבאצמע זיל הכא ליכא ספורין וזיל הכא ליכא ספורין".

והרשב"א ב"משמרת הבית" השיב על דבריו וז"ל: "ואכן לאו ספורין לפנינו כר"ע ור"י בעינן אלא שתספור ז' מוחזקים בטהרה וכו' אליעזר, ואם בדקה בראשון בלבד אין כאן ספורים בבדיקה אלא מדין חזקת טהרה, וכן אם בדקה בשביעי בלבד ושאר הימים הראשונים לא בדקה אין הראשונים ספורין אלא מדין חזקת טהרה, דכל שהפרישה בטהרה ומצאה טהור חזקתן שכולן יצאו בטהרה, וכיוון שכן כ"ש שבדקה באמצע ביום שלישי עכ"ל.

וצריך להבין במה נחלקו הרא"ה והרשב"א, מדוע לרשב"א יש חזקת טהרה בבדיקת יום שלישי ולרא"ה לא?

ז. שבעה נקיים בדין תבעוה להנשא

והנה השו"ע בסי' קצ"ב סעיף א' פסק: "תבעוה להנשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים בין גדולה ובין קטנה ואפי' בדקה עצמה בשעת תביעה ומצאה טהורה, שמא מחמת חימוד ראתה טיפת דם כחרדל ולא הרגישה בו ומונה שבעה ממחרת יום התביעה ואינה צריכה הפסק טהרה שאע"פ שלא בדקה ביום התביעה להפסיק בטהרה מונה מיום המחרת שבעה נקיים ומיהו צריכה בדיקה תוך שבעה".

והנה הש"ך שם ס"ק ב' כתב שלשיטת הרא"ש לכתחילה צריכה לבדוק בכל יום מהשבעה ובדיעבד בפעם אחת שבדקה סגי דלא עדיפא מרואה ודאית (היינו בסי' קצ"ו דסגי בדיעבד בבדקה בפעם אחת מז' נקיים).

ולפי"ז כותב הש"ך שם, לדידן דקיימ"ל התם סעיף ד' דלא סגי אלא בבדקה ביום הראשון וביום השביעי, ה"ה הכא אבל אין נראה כן דעת הרב והאחרונים, אלא דסבירא להו דהכא כיון שלא ראתה ודאי עדיף טפי.

ולכאורה מדוע פסק המחבר בסי' קצ"ו סעיף ד' כרבי חנינא דבעינן ראשון ושביעי ואין להקל, ואלו בסי' קצ"ב פסק כרב דסגי בבדיקה אחת? נראה שכוונת הש"ך לומר

דבאיסור כרת המחבר החמיר ולכן בסי' קצ"ו בדין רואה ודאית פסק כרבי חנינא, אך בסימן קצ"ב דחיישינן לדם חימוד דרבנן בכה"ג פסק להקל כשיטת רב. והנה גם בדין הנ"ל נחלקו הראשונים דלדעת הרא"ש, הרמב"ן והראב"ד בעינן בדיקה אחת (כדעת רב) בשבעה נקיים של "תבעוה להנשא" ואלו הרשב"א פוסק שם דלא בעינן לא הפסק טהרה ואפי' לא בדיקה אחת בשבעה נקיים. והנה לדעת הרשב"א יש להבין מה צריך אם כן ז' נקיים אם לא צריך הפסק טהרה ולא בדיקה, משמע שהאשה בחזקת טהרה גמורה ואין שום חשש שתראה, מדוע א"כ צריך שבעה נקיים, הרי ודאי לא תראה שהרי אפי' בדיקה אין צריך? רואים שאפי' שאין שום חשש של ראייה בכל זאת צריך שבעה נקיים, מדוע?

ח. חקירה בדין ספירת שבעה נקיים

והנה יש לחקור בדין ספירת שבעה נקיים. האם עצם הספירה היא לספור את חזקת הטהרה של הימים, ויש לספור שבעה ימים שהוחזקו נקיים ע"י בדיקות. או שהספירה היא של עצם הימים שבעה ימים מטומאה עד הטבילה, אלא שצריך תנאי שהיא תהיה טהורה בימים האלה. לפי צד א' של החקירה, הבדיקה היא חלק בלתי נפרד מן הספירה, כיוון שהספירה היא חזקת הטהרה של הימים, לא שייכת ספירה ללא בדיקה. אך לפי צד ב' אין קשר בין הספירה לבדיקה, כי הספירה היא של הימים עצמם והבדיקה היא רק לברר שהאשה טהורה באותם ימים.

ט. הסבר מח' הרא"ה והרשב"א

אם נדייק בדברי הרא"ה ב"בדק הבית" והרשב"א ב"משמרת הבית" לעיל נראה שהדברים מפורשים בדבריהם. דהרא"ה מצריך ספורים ובדוקים וכדי שיהיו ספורין ובדוקים זה או כאשר הבדיקה היא בתחילה אז הספירה עולה על הבדיקה הראשונה, או שהבדיקה היא בסוף דאז הספירה עולה על האחרונה, אך באמצע אינם נחשבים ספורים ובדוקים. אך הרשב"א ב"משמרת הבית" מדגיש את חזקת הטהרה של האשה. א"כ אם בסוף הימים היא בחזקת טהרה כ"ש אם היא בודקת באמצע שהיא בחזקת טהרה, כי לרשב"א אין קשר בין הספירה לבדיקה, רק שהבדיקה באה לברר שהאשה טהורה.

י. ביאור שיטת הרשב"א בתבעוה להנשא

לפי"ז, ניתן להבין את שיטת הרשב"א בתבעוה להנשא, שפסק שאין צריכה לא הפסק טהרה ולא בדיקה בשבעה נקיים, כי הרשב"א לשיטתו שדין הספירה אינו שייך לחזקת הטהרה של הימים וממילא אינו קשור לבדיקות, אלא שזו גזירת הכתוב שצריך שבעה ימים מיום הטומאה עד הטבילה. אלא שיש תנאי שצריך שהאשה תהיה טהורה, ממילא בתבעוה להנשא שא"צ הפסק טהרה הואיל ומעיינה סתום וכל החשש הוא רק משום דם חימוד, בכה"ג יש לאשה חזקת טהרה ואינה צריכה בדיקה להחזיקה בטהרה בשבעה נקיים, לכן פוסק הרשב"א שאמנם צריכה שבעה נקיים שזהו דין ספירה

מטומאה לטבילה, אך אין צריכה לבדיקה להחזיקה בטהרה כי היא מוחזקת בטהרה.

יא. ביאור פסק המחבר בסי' קצ"ב

לפי"ז נבין את פסק המחבר בתבעוה להנשא שפסק כהרא"ש דסגי בבדיקה אחת, למרות שבסימן קצ"ו פסק כשי' הסמ"ג דבעינן בדיקת ראשון ושביעי, משום שבתבעוה להנשא לכו"ע לא שייך ספירת חזקת הטהרה של הימים, משום שמעינה סתום והיא בחזקת טהרה, והראיה שאינה צריכה הפסק טהרה, ממילא כל הספירה היא רק בגלל שיש דין ספירה מטומאה לטבילה של שבעה ימים, ובזה גם רבי חנינא יודה דסגי בבדיקה אחת כרב הואיל ומעינה סתום ולכן לכו"ע סגי בבדיקה אחת. ואולי זאת כוונת הש"ך שם ודלא כפי שכתבנו לעיל הואיל ודם חימוד דרבנן.

יב. הסבר מח' רב ורבי חנינא

כותב הסדרי טהרה: ניתן לומר שזה גופא מח' רב ורבי חנינא אם בעינן תחילתן וסופן או תחילתן בלבד.
 דרב סובר שהספירה לא קשורה לבדיקה וסופרת את עצם הימים והבדיקה היא רק לגלות שהאשה טהורה, לכן בבדיקה אחת סגי.
 אבל רבי חנינא סובר שהבדיקה היא חלק מן הספירה, כי היא סופרת את חזקת הטהרה של הימים, ולפי"ז בעינן תחילתן וסופן כדי שהימים יקראו ספורים ובדוקים כחטיבה אחת של בדיקה מתחילה ועד סוף.
 (זה הכל אם נאמר שרב סובר שתחילה זה לאו דווקא ואפי' בדיקה באמצע מועילה כשיטת הרשב"א, אך אם נתפוס ברב שתחילה זה בדוקא נראה שאין מח' רב חנינא בזה).

יג. מחלוקת האגור והרשב"א

לפי"ז נבין את מח' האגור והרשב"א בדין בדיקת לילה בשבעה נקיים, דהב"י בסי' קצ"ו כתב בשם האגור דלא מהני בדיקת לילה בז' נקיים. אך הרשב"א כתב דמהני בדיקת לילה בז' נקיים ובלבד שתבדוק את העד למחרת ביום.
 מהי מחלוקתם?
 לדברינו, הרשב"א לשיטתו הסובר שהבדיקה אינה מדין הספירה אלא להחזיק את האשה כטהורה, ובכה"ג סגי בבדיקת לילה ובלבד שתראה ביום, אך האגור סובר שהבדיקה היא חלק מהספירה וכיון שאין ספירת לילה אלא יום בלבד, לא שייך לעשות את הבדיקה בלילה אלא ביום ואם לא בדקה ביום - אינה בדיקה.

יד. מח' הדגמ"ר והנוב"י בתשובה

לפי"ז נבין את מח' הנוב"י והדגמ"ר בגליון שו"ע דהנוב"י סובר הואיל והסמ"ג סובר שהספירה היא חזקת הטהרה של הימים ממילא הבדיקה היא חלק מן הספירה וכדי שהימים יהיו בדוקים וספורים בעינן דוקא בראשון ושביעי, דאז יש שם של ימים

בדוקים על כל שבעת הימים. אך בשלישי ושביעי אין שם בדיקה על כל הימים ולכן לא מהני, אך הדגמ"ר מבין בסמ"ג שזה ענין של חזקת הטהרה של האשה והבדיקה אינה חלק מן הספירה ובכה"ג שבדיקה בשלישי ושביעי יועיל גם לסמ"ג. אך בתשובות חזר בו מזה, שכדי שיקראו ימים ספורים ובדוקים בעיני דוקא ראשון ושביעי.

טו. הסבר תשובת החת"ס

לפני"ז ניתן להבין את מה שכתב הפתי"ש בס"ק ז' בשם החת"ס דאפי' ב"לנתה אצל בעלה" צריך בדיקת שביעי או ראשון אך בדיקה באמצע לא תועיל אפי' בדיעבד, ונראה שהחת"ס סבור כשיטת הרא"ה שהספירה היא לחזקת הטהרה של הימים, ובכה"ג שבדוקת שביעי או בראשון הספירה נגזרת אחר הבדיקה, אך כאשר בודקת באמצע אין הספירה עולה על הבדיקה וממילא א"א לקרוא לימים ספורים ובדוקים והחת"ס סובר שצריך ספורים ובדוקים וזה רק בכה"ג שתהיה בדיקה או בתחילתן או בסופן.

טז. ביאור מח' התוס' והסמ"ג

לפני"ז נבין את יסוד המחלוקת בין הסמ"ג לבין התוס'. הסמ"ג כתב דבכל יום צריכה לעשות בדיקה בשחרית ובדיקה בערבית כמו בטהרות, והטעם לבדיקת שחרית כדי לברר את טהרת האשה במשך הלילה, ובדיקת הערבית כדי לברר את טהרת האשה ביום, היינו הבדיקה היא על העבר לוודא מה היה מצב האשה. אך התוס' סוברים דסגי בבדיקה אחת ביום, כי לשיטת התוס' הבדיקה אינה באה לגלות את טהרת האשה, אלא הבדיקה היא כדי שהיום יהיה בדוק וספור. א"כ הבדיקה היא על ההווה ולא העבר. ולפני"ז אם נימא דבדיקת ראשון ושביעי היא כדי שהימים יהיו ספורים ובדוקים, א"כ סגי בבדיקה אחת ביום, ולכן סוברים התוס' שסגי בזה. ולפני"ז מובן מדוע הגר"א הפנה את מקור המחבר לשיטת התוס' בדף ז' ע"ב, הואיל ולשיטתו סגי בבדיקה אחת ביום, כי ע"פ הסברנו לעיל השו"ע סובר שהבדיקה היא לצורך הספירה ולא לצורך טהרת האשה.

יז. ספיקו של האג"מ

האג"מ (ביוד"ע סי' צ"ד) דן בשאלה, באשה שלרפואתה חייבת לעשות זילופין בכל יום במים פושרים, מה תעשה בבדיקת שבעה נקיים, האם יכולה לשטוף במים, ואח"כ לעשות את הבדיקה, יתכן והיא ראתה קודם ובשטיפה נסתלק דמה או נימא דמועילה בדיקה בשבעה נקיים אפי' לאחר השטיפה. לכאורה שאלה זו תלויה בחקירה בדין הבדיקה בשבעה נקיים, האם זו בדיקת טהרת האשה או הבדיקה היא לצורך הספירה. אם נימא שהבדיקה באה לברר את טהרת האשה בעבר, א"כ לא תועיל בדיקה לאחר השטיפה, אך אם נימא שהבדיקה היא לצורך הספירה - מספיק שברגע הבדיקה היא טהורה. והסיק שם, שלכתחילה תעשה את הבדיקה ביום א' וז' לפני הזילופין, אך בשעת הדחק יש לסמוך גם על בדיקה לאחר הזילופין מטעם שאין הם מגרעים בבדיקה, הואיל

והבדיקה היא לצורך הספירה, עיי"ש.

יח. חידושו של ה"מעיל צדקה"

והנה המעיל צדקה בתשובה סי' ס"ג (הובאו דבריו בפת"ש סי' ק"ג) כתב באשה שמצאה כתם בימי ליבונה ולערב הפסיקה בטהרה מחדש ולבשה שנית לבנים ואמרו לה חברותיה ביום המחרת שגם על הכתם צריכה להמתין מחדש ה' ימים, וחזרה ולבשה כתונת שלה הנכתם בכמה כתמים, אך היתה חגורה מלמטה סינר לבן ונקי מליבונה של אתמול ואחר ב' ימים נודע לה שאין צריך להמתין מחדש ה' ימים, ושאלה אם היא רשאית למנות שבעה נקיים מפסקת טהרתה הראשון, כי אומרת שהיא מכרת הכתמים שבחלוקה שהם מימי טומאתה הראשון, ולהוכיח מילין אמרה שהסינר נקי עדיין ואילו נכתם מחדש היה נמצא על הסינר.

והסיק שם, מאחר שהחזיקה את עצמה בטמאה אין לה לספור אותן הימים, הואיל והיה "היסח דעת" מהשבעה נקיים "היסח הדעת" פוסל את הספירה וחייבת לתת את דעתה שימים אלו יעלו לה לשבעה נקיים והואיל והסיחה דעתה בשני הימים הנ"ל לכן לא עלו לה.

והוסיף שם ה"מעיל צדקה" טעם נוסף וז"ל: "וטעמא רבה נמי איכאי למילתא דאולי כל שלא נתנה דעתה לספרן לנקיים לא הקפידה אף אם הרגישה קצת לבדוק נפשה, ואף אם תאמר עתה שלא הרגישה מתחילתה לא מהני, והוא בכלל כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה".

יט. קושיות הסד"ט על המע"צ

והנה הסדרי טהרה (סי' קצ"ו) מביא את דברי המעיל צדקה וכתב לסתור את דבריו מגמרא ערוכה בדף סו'. בדין תבעוה להנשא במעשה דרב חנינא דאיעסק לבריה, מפרש הראב"ד שהועילו שבעת ימי הנקיים כיון שבדקה בשביעי אע"פ שלא היה בדעתה להנשא כלל בכל שבעת הימים. ואם בעינן דכל שבעת הימים שלא יהיה "היסח הדעת" ושתתן דעתה לספירה, איך מהני כשתבעה רבינא להנשא ביום האחרון?
ועוד הוסיף הסדרי טהרה להקשות הרי בסוגיא (בדף ס"ט) הקשתה הגמ' על רב דלא בעינן סופן אע"פ שאין תחילתן מסוגיא דטועה שהיולדת תטבול גם ביממא בשבעה ימים ראשונים ע"י בדיקת שביעי ויעלו לשבעה נקיים. ואם גם לפי רב צריך שתתן דעתה לספירה, איך תטבול בכל יום מספק הרי ודאי שלא ספרה שבעה נקיים?
מוכח מהסוגיות הנ"ל דאין היסח הדעת פוסל בספירה ודלא כדעת המעיל צדקה.

כ. ישוב קושיות הסד"ט

לפי דברינו לעיל ניתן ליישב את קושיות הסדרי טהרה, הואיל ובתבעוה להנשא וביולדת אין צורך בהפסק טהרה כלל, כי הם בחזקת טהרה, וכל דין ספירת שבעה נקיים הוא כדי למנות מיום הטומאה ועד הטבילה שבעה נקיים מדין "וספרה לה" ואין ענין בספירה זו לבדוק את חזקת הטהרה שלא תראה דם, בכה"ג ודאי שא"צ לתת את דעתה

לבדיקת שבעה הנקיים ואין היסח הדעת פוסל בספירה בכה"ג גם לפי המעיל צדקה וא"צ בדוקים וספורים לפנינו ובזה מיושבים קושיות הסד"ט על המעיל צדקה.

כא. סיכום להלכה

- א. לכתחילה, לאחר הפסק טהרה בכל יום ויום מימי ספירתה צריכה לבדוק פעמיים בכל יום, אחת בבוקר ואחת לפני השקיעה.
- ב. בדיעבד, אם בדקה בדיקה אחת ביום הראשון וביום השביעי עלו לה לספירת שבעה נקיים (וכן התירו לכתחילה לאשה שקשה לה לבדוק, כגון שיש לה פצעים באותו מקום או שהיא אחרי לידה).
- ג. בבדקה בדיקה אחת ביום א' או ביום ז' ולנתה עם בעלה יש להקל, אך כאשר לא לנתה עם בעלה ועשתה בדיקה ביום השביעי בלבד יש מקילים להחשיב את בדיקת המוך דחוק שעשתה בהפסק טהרה כבדיקת יום ראשון (הגרע"י שו"ת יביע אומר ת"ה סי' ט"ז) ויש חולקים (שבה"ל קצ"ו, ט').